سەیران

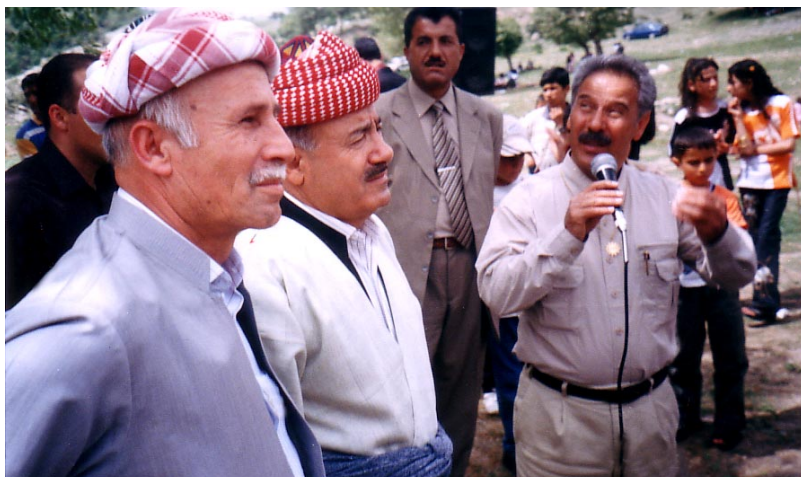

ب هەلکەفتا جەژنا سەر سالا ئێزدیان (چارشەمبوویا سۆر) دەستەیا بلندا بنگەهێ لالش و تایێن وی سەیرانەکا خێزانی ژ ئەندام و لایەنگرێن بنگەهی ل رۆژا (٢٠٠٦/٤/١٤) بۆ دەڤەرا قارقاراڤا ل چیایێن کوردستانا رەنگێن سازکر، بەرنامەیەکی هۆنەرێ قەشەنگ و دلخۆش ژێرا بەرهەڤکر، بگرە تیپا هۆنەری یا شێخان و مێڤانکرنا هۆنەرمەندێ کوردێ ناڤدار (شەمدین) کو ب ستران و پەستێن خوە هێشتا ئاهەنگا مە ب رەوشترکر، فامیلێن ئێزدیان کو ژ دەڤەرێن جودا جودا هاتبوون و شاندەکی ئێزدیێن رووسیایێ ژی دگەل فامیلێن ژ ئەلمانیا هاتین ژ ئێزدیێن مە دڤێ سەیرانێ دا مێڤانێن مە بوون رۆژەکا پڕ خوەش ل چیایێن کوردستانا ئازاد و ل بن سیبەرا ئالایێ حکومەتا کوردستانێ یا یەکگرتی دەربازکرن.

هەژی گۆتنێ یە لژنا شێوردارا کاروبارێ ئێزدیان و بنگەهێ لالش هۆنەرمەند (شەمدین) ب خەلاتێ (ب.لالش) خەلاتکرن و رێزدار (حاکم نەمر) وەزیرێ هەرێمێ ئەو خەلاتە پێشکێشی مێڤانێ لالش کر کو بوو جهێ رەزامەندیا (شەمدین) ژبەر وێ خزمەتا پێشکێشی فۆلکلۆرێ رەسەنێ کوردی دکەت.

هەر د ڤێ رۆژێ دە قوتابیێن ئێزدی ل ئەنیڤێرستا (زانکۆیا) دهۆکێ کو ژمارا وان پتر ژ (٢٥٠) قوتابیێن کور و کچ ژ لایێ لژنا شێوەردار و بنگەهێ لالش ڤە هاتبوونە مێڤان کرن ژبۆ سەیرانێ.

پیر خدر ٢٠٠٦/٤/١٥

ل شنگالێ:
«٣٠٠» دەرچۆیێن نوو هاتنە دامەزراندن

خەلەف حەجی / شنگال:

ل ڤێ داویێ «٣٠٠» دەرچۆیێن نوویێن ئامادەیی و پەیمانگەهان ل سەر میلاکێ پەروەردا شنگال هاتنە دامەزراندن، وەک ماموستایێن زمانێ کوردی.

ئەڤ هژمارا دەرچۆیان ب رێکا پەروەردا شنگال ژبال وەزارەتا پەروەردێ یا حکومەتا هەرێما کوردستانێ ڤە هاتنە دامەزراندن.

ئەڤا هانێ دگەل وێ چەندێ تێت کو ڤەکرنا قوتابخانێن کوردی د زێدەبوونێ دایە و شنگالی قەستا خوەندنا زمانێ داکێ دکن.

تێت زانین ب ڤێ هژمارا هانێ دگەل یێن بەری نها هاتین دامەزراندن د بن نێزیکی (١٢٠٠) ماموستایان ژبلی کارمەندێن جۆرا و جۆر.

شرۆڤە

دەنگێ لالش

باشیک

پەیڤەکە کوردی یە و مامۆستا جگەرخوین د فەرهەنگا کوردیدا خویاکریە کو ژ پەیڤا باشۆک واتە تەیرێ باشوکە هاتی یە لێ وەها رەنگە کو ژ دوو پەیڤا پێکهاتی یە (با) ئانکو ل (جەم) و (شیک) ژ (ئێشیک) هاتی یە ئانکو گوڤەندا ئایینی ب کۆمەل.

بارزان

یا خۆد بەحزان یان ژی بەهزان، چنکو پیتا (ر) ژ شێوازێ خەلکێ بارزانێ دە ناهێتە ب کار ئینان و پەیڤا بارزان یا ب ئاوایێ (باغزان) و شوندە (بەحزان) ب کار هاتی یە، ڤێجا بارزان ژ پەیڤا (بار) یان (بەر) ئانکو ل (جەم) و زان رەها فرمانێ زانی ژ چاوگێ زانین.

بیرهاتنا وەغەرکرنا هۆزانڤانێ پێشمەرگە
«محەمەد ئەمین عەزیز خان»

کامیران شلی

(محەمەد ئەمین عەزیز خان) کو یێ ناسیار بوو ب محەمەد ئەمین ئاغۆک، هەر ل دەست پێکا گەنجینیا خۆ دەست ب ڤەهاندنا هۆزانا و بابەتێن رەوشەنبیری کریە، ل سالا ١٩٦١ دبیتە پێشمەرگێ شۆرەشا ئەیلولێ و پێشکێشکەرێ ئێزگێ دەنگێ کوردستانا عیراقێ بوویە و پێکڤە دگەل ماموستا (صالح یوسف و صبری بوتانی) کارکریە دناڤ رێزێن پارتی دیموکراتی کوردستان دا.

هەڤالینیەکا موکم دناڤبەرا هەرسێ هوزانڤانێن نەمر دا پەیدا ببو، پشتی بەیانا (١١) ی ئادارا سالا ١٩٧٠ دبیتە رێڤەبەرێ شارەوانیا زاخۆ ل ڤێ دەڤەرێ حەژێکرنەکا ئێک جار یا بهێز دگەل جەماوەرێ زاخۆ و دەوروبەرادا پەیدا دکەت ب تایبەت کچەکا ئەرمەنی کو دەستێ نڤێسینێ هەبوو ئاستێ وێ یێ رەوشەنبیری زۆر یێ بەرز بوو.

ئەڤیندارییەکا برایەتی دگەل ئێک بۆراندیە کو ئەڤینیا وان گەهشتبوو وی رادەی هەلبەست ب ئێک و دوو د نەخشاندن کو پەیڤەکا وی دبێژیت (ئەرێ جانا ئەرمەنی سەرێ رێکا تو بمن دکەنی کەنگی بهار هات خەملی تە ئەڤ گیایە خرڤەرەنی ... هتد)

زۆرا فەر و پێدڤی یە ئەڤ هۆزانڤانێ وەغەرکری هەردەم ل بیرا من دهێت و چو جارا ژبیرا من ناچیت، فەرە بێژین ب دەهان هۆنەرمەندا مفا ژ هەلبەستێن وی وەرگرتیە کو هەتا نۆکە ژی رێناس ئاکرەیی کورێ هۆزانڤانێ خودێ ژێ رازی دەنگەکێ ئێکجار زۆر خۆش هەیە مفایی ژ پەیڤ و هەلبەستێن بابێ خو وەرگرت هوزانڤان (محەمەد ئەمین) ئەڤیندارێ رێبازا پارتی و پەیڤا شرینا کوردایەتیێ بوو، زۆری دل نەرم بوو دگەل پیر و لاو و کچا و زارۆکا دچو هەمی کەسەکێ حەز ژێ دکر ماموستایێ ئاهەنگ گێرانێ بوو ل هەر جهەکێ با لەوما تا نۆکە ژی دەمێ سال دزڤریت، مالا هۆنەرمەندی و هۆزانڤانا و نڤێسەر و رێ، سپی و قوتابی و لاو کچ پێکڤە، ڤی نەمری ل بیرا خو دئینن، لێ مخابن ل رۆژا ١٩٩٨/٤/٢٢ وەغەر دکەت و گەهیتە کاروانێ نەمران دلسۆزی وەفاداریا من بۆ ڤێ هوزانڤانی ئەڤەیە کو ل بیرا خو بینین هوسا پەیڤێن وی ڤەگێرین ڤان چەند پەیڤەکا ل سەر وەغەرکرنا وی بنڤێسین...

هوزانڤان وەکی گۆتیە تو یێ مری یان دێ مری
باوەرناکەم تو نامری
ئەو کفنێ سپی بوو تە کەر دکر خەونە هلۆ
گەل تو بمری
دێ کێڤە چن پەری و زەری
کەو ناقەبن شالیل ناخوینن ناهێتن دەنگێ بلبلێ
بوهارا مە شینکاتی کەت هەمی زەر بو تێکدا بەهی
هوزانڤانا هزرا راستا
هونەرمەندا ئەزمان لێ شکەست
ئاوازێت وا بای یا بری کانێ ئاگرێ بیکا دەلال
ئەڤرۆ کراسێ رەش کری
کانێ جانا ئەرمەنیا یا کو ئەڤین دگەل تە کری
رابە هەستە ئەو توربا تو تێدا فەرشە و تو ژی کەڤری
گران تری
خۆ ب لڤینە ئەردی ب پەڤین ئێدی هەستە و تو وەرە دەر
هەر دوو کێلی پاش دێ کەڤن
تو ئاهنگا ب رەوش بێخەڤە
عنکیر مونکر دێ هەوجەی تەبن

دارا ئازادیێ

حسێن حاجی ئۆسمان

ل ڤێ ئاخێ
چەندە گەشە دارا بلند
جوان کر وەلات
ئازادی کر خەلات
ئەز دزانم
ئەڤ دارە
نە ب ئاڤا کانیا
نە ب بەفرا چیا
مەزن بوویە
نە ب شیرێ گامێشا
نە ب هنگڤینێ مێشا
شین بوویە
ئەز دزانم
ئەڤ دارە
ب خوونا دلدارا
فرشک بوویە
بلند بوویە
لەوما خەملا وێ
بۆ چارکنارا
مزگینی بوویە
سەرکەفتن بوویە
سەرکەفتن بوویە

خەلاتێ لالش یێ نڤێسینێ

سەعید جردۆ

بنگەهێ لالش یێ رەوشەنبیری و کۆمەلایەتی هەر ژ رۆژا هاتیە مەیدانێ و هەتا ئەڤرۆ رۆلەکێ مەزن لەیزاندیە دناڤ جڤاکا کوردیدە ب شێوەیەکی گشتی و یا کوردێن ئێزدی ب شێوەیەکی تایبەت ژ ئالیێن رەوشەنبیری و کۆمەلایەتی ڤە.

و کوردێن ئێزدی ڤی بنگەهی وەکو تایبەتمەندیەکا خۆ یا ئۆلی دبینن.

لەوما ئەم فەر دبینین رەوشەنبیرێن مە هزر و بیرێن خۆ بکەنە د کارەدە ژبۆ پێشئێخستنا ڤی بنگەهی و پتر ئەکتیڤکرنا رۆلێ وی.

هەروەها نایێ ژبیرکەن کو وەشانێن بنگەهێ لالش و ب تایبەت گوڤارا لالش ڤالایەکا مەزن د کتێبخانا کوردی دە پڕ کریە سەبارەت دیرۆکا مللەتێ کورد و ئۆلا وی یا کەڤن، پێشنیارا من ئەوە خەلاتەکێ سالانە و ژ هەژی بناڤێ خەلاتێ لالش بێتە تەرخان کرن بۆ ڤەکۆلینێن ل دۆر ڤان هەر سێ مژارا:

١- دیرۆکا مللەتێ کورد.
٢- ئۆلا ئێزدیان.
٣- پێشئێخستنا جڤاکی.

ژهەموو ئالیانڤە- رامیاری- ئابووری- پەروەردە- زانست- هۆنەر و ئەدەب... هتد.

لیژنەیەک ژی بێتە دانان ژ مرۆڤێن بسپۆر ژبۆ هەلبژارتنا هەرسێ ڤەکۆلینێن باشتر و د ئاهەنگەکا ژ هەژیدە (و باشە ئەگەر رۆژا دامەزراندنا بنگەهە بێ) هەر سێ ڤەکۆلین بێنە پێشکێشکرن و خەلات بێنە دابەش کرن.

بێ گومان ژبلی دەنگڤەدانا خۆ یا ئەرێنی چ ل کوردستانێ چ ل دەرڤە ئەو ڤەکۆلینێن هاتینە ئامادەکرن ژی دێ بنە گەنجینەک بۆ گۆڤارا لالش.

پەروەردا تلکێفێ پێشانگەها سالانەیا قوتابخانا ل باشیکێ ڤەدکەت

دەنگێ لالش/باشیک

ب رێڤەبەریا پەروەردا تلکێفێ پێشانگەها سالانەیا قوتابخانێن سەرەتایی ل باشیکێ ل ٢٠٠٦/٤/١٠ ڤەکر.

ئەڤ پێشانگەهە کو (٢١) قوتابخانان ژ ناحیا باشیکێ بەشداری تێدا کربوو ژبال (شمو قاسم) رێڤەبەرێ پەروەردا تلکێفێ هاتە ڤەکرن.

پێشانگەهێ چەندین تابلۆیێن هۆنەری یێن هەمەجۆر کو دەربرین ژ فولکلۆرێ کوردی و جل و بەرگێن کەڤنار و کارێن دەستی دکر بخوەڤە دگرت.

بنگەهێن شنگال و سنوونێ سوپاسیا بەرپرسیارێ لقێ ١٧ دکەن

هەردوو بنگەهێن (شنگال و سنوونێ) یێن لالش، سوپاسیا رێزدار سەربەست تروانشی بەرپرسیارێ لقێ ١٧ یێ (p.d.k) دکەن، ژبەر دیاریا وی یا پێکهاتی ژ (٢,٠٠٠,٠٠٠) ملیون دیناران ژبۆ دابینکرنا دوو کۆمپیوتەرا و هندەک هەوجەداریێن هەردوو بنگەهان.

ستراتیژەکی نوو هاتیێ ئێزدی نەگەهشتە مرازا خۆ

هەڤپەیڤین،خەلات سەیدۆ:

«ئەیاد ئیسماعیل» گەنجەکی بیست سالی یە خەلکێ دەڤەرا باعەدرێ یە و قوتابی یە ل قۆناغا ناڤنجی، ل ڤێ داویێ چۆیە د جیهانا هۆنەری دا وستراتان ل ئاهەنگان دبێژت، **دەربارەی ستران گۆتنێ ژمەرا گۆت:** ژیێ من گەلەکی بچووک بوو من ستران دگۆتن و من حەژێ دکر و ب تایبەت ژی ستراتیێن ستراتیژێ مەزن محەمەد شێخۆ.

دیسان گۆت: مالا من پشتەڤانێ منێ کو ستراتان بێژم، ب تایبەت برایێ من (ریاض).

کانێ نها چ ل بەر دەست هەیە و ب چ ڤە مژوولە؟ گۆت: ئەز یێ د بەرهەمێ خۆ یێ ل بن ناڤێ نەگەهشتمە مرازا خۆ کو ژ پەیڤ و ئاوازێن من و برایێ منێ کار دکەم، بەلێ دێ ڤەکێشت تاکو ب داوی تێت.